

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Gabriely Bašné v právní věci žalobce: **Ing. Z. R.,** zastoupený Mgr. Tomášem Císařem, advokátem se sídlem Vinohradská 1233/22, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, ve věci žaloby proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 1. 12. 2016, č. j. MV-117609-5/VS-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. 4. 2017, č. j. 10A 39/2017 – 27,

takto:

I. V řízení se pokračuje.

II. Kasační stížnost se zamítá.

III. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Odůvodnění:

I. Usnesení městského soudu a rozhodnutí žalovaného

[1] Usnesením ze dne 24. 4. 2017, č. j. 10A 39/2017 – 27, odmítl Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) podle § 26 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státním občanství“) žalobu žalobce proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 1. 12. 2016, č. j. MV-117609-5/VS-2016. Tímto rozhodnutím ministr vnitra zamítl rozklad žalobce proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 6. 2016, č. j. VS-89/835.3/2-2001, kterým nebylo podle § 11 a § 22 odst. 3 zákona o státním občanství vyhověno jeho žádosti o udělení státního občanství České republiky z důvodu bezpečnosti státu.

II. Kasační stížnost žalobce a vyjádření žalovaného

[2] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) ve své kasační stížnosti především konstatoval, že si je vědom § 26 zákona o státním občanství, na základě něhož je vyloučen soudní přezkum rozhodnutí žalovaného, kterým nebylo vyhověno žádosti žadatele o udělení státního občanství České republiky z důvodu bezpečnosti státu. Zároveň však namítl, že v takovém případě zcela odpadá možnost jakéhokoliv přezkumu a žadatel o státní občanství je vydán zcela na milost správním orgánům, resp. bezpečnostním složkám. Stěžovatel dále uvedl, že respektuje právo státu stanovit, jaká rozhodnutí mohou a jaká nemohou být vyloučena ze soudního přezkumu a byl si vědom toho, že i Ústavním soudem byla posvěcena existence kompetenčních výluk. Nicméně tato situace byla dle jeho názoru odlišná od běžných kompetenčních výluk. V odůvodnění rozhodnutí o zamítnutí žádosti z důvodu bezpečnostního rizika se uvede pouze informace, že je žadatel bezpečnostním rizikem. Žadatel může podat proti tomuto rozhodnutí rozklad, ale tato obrana je čistě formální, neboť v podstatě vůbec neví, proti čemu se brání. Fakticky mu totiž není znám důvod pro zamítnutí jeho žádosti a z rozhodnutí se dozví pouze to, že je označen za bezpečnostní riziko. V rámci řízení o rozkladu pak ministr vnitra pouze potvrdí, že žadateli bylo vydáno negativní stanovisko a žalovaný tak byl oprávněn na základě tohoto stanoviska žádost zamítnout. Cizinec však vůbec neví, co je v tomto stanovisku uvedeno, a nemůže rozporovat správnost nebo vůbec vypovídací hodnotu stanoviska, neboť neví, jaké skutečnosti jej vylučují z možnosti získat státní občanství. V situaci, kdy cizinec vůbec nezná důvody pro zamítnutí jeho žádosti a správní orgány pouze odkazují na stanovisko bezpečnostních složek, je zcela nezbytné, aby nezávislý orgán (za nějž nelze ve vztahu k Ministerstvu vnitra a bezpečnostním složkám považovat jejich bezprostředního nadřízeného) přezkoumal, zda rozhodnutí správních orgánů je správné a zákonné. Stěžovatel byl proto přesvědčen, že by měl být umožněn přezkum rozhodnutí o neudělení státního občanství dle § 22 odst. 3 zákona o státním občanství, přičemž § 26 zákona o státním občanství považuje za protiústavní, v rozporu se svým právem na spravedlivý proces. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení městského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

[3] Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný odkázal na své vyjádření k žalobě a uvedl, že městský soud správně odmítl žalobu, neboť rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství podle § 22 odst. 3 zákona o státním občanství je vyloučeno na základě § 26 zákona o státním občanství ze soudního přezkumu.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

III.A Pokračování v řízení

[4] Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci předně konstatuje, že usnesením ze dne 5. 1. 2018, č. j. 2 As 174/2017 - 26, dané řízení přerušil, jelikož usnesením ze dne 6. 12. 2017, č. j. 2 As 64/2017 - 42, byl druhým senátem podán návrh Ústavnímu soudu dle čl. 95 odst. 2 Ústavy na zrušení § 26 zákona o státním občanství. V uvedeném případě Nejvyšší správní soud zaujal názor, že § 26 zákona o státním občanství vylučující soudní přezkum rozhodnutí o neudělení státního občanství z důvodu ohrožení bezpečnosti státu je v rozporu s principem materiálního právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy, s principem zákazu diskriminace dle čl. 1, čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a s právem na přístup k soudu dle čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny. Rozhodnutí Ústavního soudu přitom bylo rozhodující pro další postup ve věci.

[5] Ústavní soud nálezem ze dne 2. 7. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 39/17, rozhodl o návrhu Nejvyššího správního soudu tak, že jej zamítl. Překážka soudního přezkumu stěžovatelem podané kasační stížnosti tak odpadla, a Nejvyšší správní soud tudíž rozhodl výrokem I. tohoto rozsudku v souladu s § 48 odst. 6 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. o pokračování v řízení.

III.B Výluka ze soudního přezkumu podle § 26 zákona o státním občanství

[6] Nejvyšší správní soud následně posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Podle § 26 zákona o státním občanství *(r)ozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství České republiky podle § 22 odst. 3 je vyloučeno z přezkoumání soudem.*

[9] Podle § 22 odst. 3 zákona o státním občanství *(k) žádosti o udělení státního občanství České republiky, kterou podal žadatel starší 15 let, si ministerstvo vyžádá stanoviska Policie České republiky a zpravodajských služeb České republiky; tato stanoviska se nestávají součástí spisu, pokud obsahují utajované informace. V případě, že v řízení vyjde na základě stanoviska Policie České republiky nebo zpravodajské služby, které obsahuje utajované informace, najevo, že žadatel ohrožuje bezpečnost státu, jeho svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, životy, zdraví, nebo majetkové hodnoty, v odůvodnění rozhodnutí se pouze uvede, že k zamítnutí žádosti došlo z důvodu ohrožení bezpečnosti státu.*

[10] V dané věci je rozhodnou právní otázkou zákonnost usnesení o odmítnutí žaloby, tzn., zda neexistovaly podmínky pro věcné projednání žaloby. Městský soud odmítl žalobu z důvodu vyloučení soudního přezkumu rozhodnutí o neudělení státního občanství z důvodu ohrožení bezpečnosti státu podle § 26 zákona o státním občanství. Stěžovatel však

především namítal, že vyloučení soudního přezkumu tohoto rozhodnutí je v rozporu s jeho právem na spravedlivý proces, neboť sám stěžovatel se nemůže seznámit s důvody, proč je bezpečnostními složkami považován za bezpečnostní riziko a není ani žádný nezávislý orgán, který by rozhodnutí přezkoumal.

[11] Nejvyšší správní soud s odkazem na v této věci relevantní recentní nález Ústavního soudu ze dne 2. 7. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 39/1, konstatuje, že Ústavní soud neshledal rozpor uvedeného ustanovení s čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny, tedy právem jednotlivce na spravedlivý proces. Konkrétně Ústavní soud uvedl, že „*zákaz výluky ze soudního přezkumu podle čl. 36 odst. 2 Listiny se vztahuje pouze na případy, ve kterých nejen že musí jít o konkrétní základní právo, ale současně se musí rozhodnutí orgánu veřejné správy takového konkrétního základního práva skutečně týkat (srov. nález Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2014 sp. zn. Pl. ÚS 9/14). V této souvislosti Ústavní soud poukazuje na nález ze dne 24. 4. 2012 sp. zn. Pl. ÚS 23/11, kterým byl odmítnut návrh na zrušení výluky soudního přezkumu rozhodnutí o neudělení víza. Ústavní soud v uvedeném nálezu dospěl k závěru, že do soukromého a rodinného života může fakticky zasáhnout až rozhodnutí bezprostředně vedoucí k nucenému opuštění země, které teprve vytvořené vazby přetne, zatímco samotné neudělení víza tento efekt nemá. V nyní posuzované věci tedy ani skutečnost, že udělení státního občanství trvale mění status osoby žadatele – možnost realizovat a rozvíjet osobní, rodinné, sociální a ekonomické vazby, které tvoří soukromý a rodinný život – sama o sobě nestačí pro splnění podmínky zákazu výluky ze soudního přezkumu. Proto argumentaci navrhovatele a Veřejné ochránkyně práv (body 11. a 47. odůvodnění tohoto nálezu), že předmětný zákaz výluky je splněn již tím, že důsledkem neudělení státního občanství je druhotné dotčení ústavně zaručených práv neúspěšných žadatelů, je tak třeba odmítnout, neboť těchto základních práv se rozhodnutí o zamítnutí žádosti o státní občanství netýká ve smyslu čl. 36 odst. 2 Listiny.*“

[12] Co se pak týče ústavní konformity kompetenční výluky podle § 26 zákona o státním občanství, Ústavní soud uvedl:

„*71. Napadené ustanovení nevylučuje ze soudního přezkumu všechna rozhodnutí o neudělení státního občanství, ale prostřednictvím odkazu na § 22 odst. 3 zákona o státním občanství jen ta, kterými byla zamítnuta žádost o udělení státního občanství z důvodů spojených s bezpečností státu na základě stanovisek Policie České republiky a zpravodajských služeb České republiky, jejichž obsahem je utajovaná informace, podle které žadatel ohrožuje bezpečnost státu, jeho svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, životy, zdraví, nebo majetkové hodnoty. Ve všech ostatních případech zamítnutí žádosti o udělení občanství pro nesplnění podmínek stanovených zákonem o státním občanství není soudní přezkum vyloučen.*

72. Ústavní soud se právní úpravou rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství z důvodů spojených s bezpečností státu již v minulosti zabýval, když zamítl návrh na zrušení § 22 odst. 3 zákona o státní občanství, který ukládá ministerstvu, aby v odůvodnění takového zamítavého rozhodnutí nesdělovalo ty důvody nevyhovění žádosti o udělení státního občanství, které z takových stanovisek bezpečnostních služeb vyplývají. Ústavní soud v této věci dospěl k závěru, že: „uvedený postup má vést k tomu, že konkrétní důvody nevyhovění žádosti nebudou žadateli o občanství sdělovány jen v těch případech, kdy je zde reálná obava, že by jejich zpřístupnění mohlo ohrozit bezpečnost státu či třetích osob. S ohledem na uvedené sleduje

napadená právní úprava legitimní cíl, kterým jsou bezpečnostní zájmy státu.“ (nález ze dne 11. 10. 2016 sp. zn. Pl. ÚS 5/16).

73. Pokud jde o cíl napadené právní úpravy, ten je s ohledem na její provázanost s § 22 odst. 3 zákona o státním občanství shodný, tzn. bezpečnostní zájmy státu – minimalizace možnosti úniku utajovaných informací. Jak bylo již konstatováno ve shora citovaném nálezu, od kterého nemá důvod se Ústavní soud v nyní posuzované věci odchýlit, takový cíl lze považovat za legitimní. Napadenou právní úpravu – vylučující ze soudního přezkumu toliko právě ta rozhodnutí, kterými byla zamítnuta žádost o udělení státního občanství z důvodu utajované informace o ohrožení bezpečnosti státu – nelze proto považovat za projev svévole zákonodárce. Ústavní soud tedy nepovažuje napadené ustanovení za rozporné ani s principem demokratického právního státu ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ústavy.“

[13] Nejvyšší správní soud proto v dané věci neshledává, že by usnesení městského soudu bylo nezákonné, pokud jím byla odmítnuta žaloba stěžovatele z důvodu kompetenční výluky podle § 26 zákona o státním občanství.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[14] Nejvyšší správní soud vzhledem k výše uvedenému dospěl k závěru, že kasační námitky nejsou důvodné, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[15] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly, proto soud rozhodl, že se mu náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. července 2019

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu